

Становище за доцент (ДВ, бр.100 от 15.12.2017 г.)

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Екатерина Драганова-Чорбанова, по материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност доцент на Софийския университет „Свети Климент Охридски” по област на висше образование: Хуманитарни науки, професионално направление: 2. 1. Филология (Френски език - Лингвокултурология) за нуждите на Катедрата по Романистика при Факултета по Класически и нови филологии.

В конкурса за доцент участва единствен кандидат, гл. ас. д-р Жана Кръстева-Тончева, дългогодишен преподавател в Катедрата по Романистика, където е постъпила през 1994 г., а през периода 1983-1994 г. е била преподавател в Катедра „Западни езици“ в същия факултет. Понастоящем чете лекционни курсове по История на франкофонските цивилизации и по Увод във френската фразеология. Води и други занятия в Катедрата. През 2013 г. защитава дисертация и придобива образователната и научна степен „доктор“.

В списъка на научните трудове на д-р Кръстева са включени 1 монография, публикувана от Университетското издателство „Св. Климент Охридски“ през 2018 г., седем статии и два речника, които не повтарят тематиката на докторската й дисертация. Научните й интереси обхващат изследвания в областите фразеология, лингвокултурология, съпоставително езикознание и лексикография, умело обединени в монографичния труд „Устойчиви сравнения в българския и френския език“.

Предложените статии свидетелстват за диренията на Д-р Кръстева и очертават насоките, които впоследствие авторката задълбочено анализира и обуславя в монографичния труд, където и приносните моменти са много по-ярко изявени.

Разгледаните проблеми на двуезичната лексикография, предмет на анализ в статията „Les marques de registre: à quoi ça sert dans les dictionnaires bilingues (le cas de la lexicographie bilingue bulgare/français)” заслужават специално внимание. Проучването се занимава с ролята на квалификаторите за диафазни и диастратични вариации в двуезичните речници. Разглеждат се проблеми, свързани с преноса на специфични вариационни елементи в различна социолингвистична реалност. Обект на анализ са френско-български и българско-френски речници, съставени от носители на българския език, в които трактовката на информация от социолингвистично естество зависи от функцията на речника, определена с оглед на избора на езика-източник и езика-цел и родния език на ползвателя. В бъдеще авторката би могла да продължи задълбочавайки стилистичните аспекти и препратките към теорията на превода.

Участието на Д-р Кръстева в разработването на *Българско-френски речник* (издателство “Колибри“, 2013) и *Френско-български речник* (II издание, издателство “Колибри“, 2016) заедно с нейните колеги е сериозен принос, защото двата речника, са най-пълните модерни лексикографски пособия, отразяващи съвременното състояние на двата езика и са издания с висока обществена значимост, които обогатяват лексикографската практика в България.

Основните приноси на научните изследвания и научно-приложни разработки на гл.ас. д-р Жана Кръстева са концентрирани в монографичния труд *Устойчиви сравнения в българския и френския език* (София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2018, 292 стр.). Това е първо по рода си цялостно, задълбочено и многостранно съпоставително изследване върху системата на устойчивите сравнения като част от идиоматичния фонд (фразеология в широк смисъл) на българския и френския език. Обект на анализ са устойчивите сравнения с компаратор *como/comme*, които се разглеждат като самостоятелни структурно-семантични единства, изградени от *tertium comparationis* и компаратум в тяхната равнопоставеност. Това разбиране е основополагащо за изследването, което разкрива в съпоставителен план и в пълнота формалните, семантични и лингвокултурологични характеристики на една от най-дискусионните категории в идиоматиката. Първо трябва да кажа, че трудът (вече

издаден като книга), представлява особен интерес за специалисти лингвисти, културолози, теоретици и практики на превода. Чете се леко и увлича информирания читател не само с тематиката, но и с изчерпателното проучване, анализиране и оценяване на сравнението като феномен на мисленето, езика и речта. Всъщност авторката е намерила своята научна „ниша“ и успява да запълни вакума оставен от френските лингвисти по отношение на устойчивите сравнения, както и да предложи едно цялостно проучване към скромните две изследвания, които разглеждат частни проблеми на сравнителните съчетания между българския и френския език.

Авторката е успяла да ни представи подход, с който най-ясно да определи структурата и максималното формализиране на темата. Множественият и многопластов анализ на устойчивите сравнения и търсенето на изчерпателност можеха да доведат до едно трудно за разбиране струване на изводи и анализи или до многократно повтаряне на водещата хипотеза. Жана Кръстева е намерила изчистена структура за анализа си, търсейки максимално формализиране на отделните лингвистични и лингвокултурологични аспекти, но без да изпадне в схематизиране и пренебрегване на семантичните характеристики, на които прави ясна класификация и за които абстрактната формализация не би била ползотворна. Съчетаването на дескриптивна и аналитична методика, опираща се на сериозния анализ на работната и проучена библиография, е позволила на авторката да разкрие редица отличителни страни на устойчивите сравнения в българския и френския език като сходния структурен модел на сравненията в двата езика, например при схемите по които се реализира бинарната структура, но и различията във формален план, например формалната вариантност – в българския език, свързана с префиксацията на глаголния елемент, а във френския език – с по-усложнения характер на категорията определеност, като тук само споменаваме някои от заключенията.

По отношение на семантичните характеристики на устойчивите сравнения, авторката отново прецизно е открила сходствата и разликите в двата езика по отношение на образността и взаимовръзката с експресивността. Тя засяга аспекти на стилистичните и еуфонични средства и иронията и заключава основателно, че

„образната семантика на устойчивите сравнения е най-важната културно обусловена езикова същност, разкриваща елементи от светоусещането на двата езикови колектива“.

4-тата глава, посветена на езиковата картина на света в устойчивите сравнения позволява на авторката за разшири своя анализ и същевременно да стигне до обобщението, че и българският и френският език в това отношение се отличават с антропоцентричност, антропомерност и пейоративност, че при тях се забелязва близост в интерпретацията и в крайна сметка обща ценностна система.

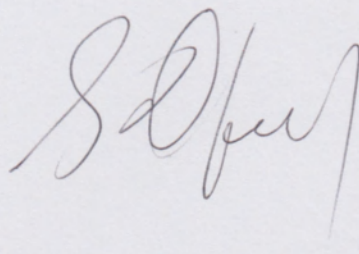
Речникът на устойчивите сравнения в двата езика е несъмнен плюс на това изследване, което освен своя научен принос, има и други достойнства и може да бъде от полза на лексикографите, културолозите, преподавателите и преводачите. Не трябва да забравяме също така, че това е и успешно първо глобално изследване за устойчивите сравнения в българския и френския езици.

Трябва да отчетем и останалите постижения на гл.ас. д-р Жана Кръстева-Тончева – цитирания, участия в международни прояви, лекции в чуждестранни университети.

Заклучение

На основание на изложените по-горе неоспорими свидетелства за високото ниво на преподавателската, научноизследователската и експертната дейност на гл. ас. д-р Жана Кръстева-Тончева, с пълна убеденост подкрепям кандидатурата ѝ за заемане на академичната длъжност „доцент“ по Френски език – Лингвокултурология.

Доц. д-р Екатерина ДРАГАНОВА-Чорбанова

София, 10 април 2018 г.